



ALTERNATIV DEMOKRATESCH
REFORMPARTEI

Groupe parlementaire

Här Fernand Etgen
President vun der Deputéiertechamber
19, um Krautmaart
L-1728 Lëtzebuerg

Lëtzebuerg, de 25. Mäerz 2021

Här President,

esou wéi d'Chamberreglement et virgesäit, bieden ech lech, dës parlamentaresch Fro un d'Madamm Kulturminister, den Här Bausseminister an un d'Madamm Minister fir d'Grousregion weiderzeleeden.

De 25. Juni 2005 huet Lëtzebuerg d'*Europäesch Charta fir Regional a Minoritéitssproochen* ratifizéiert. Dës Charta, déi méttlerweil vu 25 Länner ënnerschriwwen an dovunner vu 17 ratifizéiert gouf, huet als Zil, déi regional a minoritär Sproochen als Bestanddeel vum kulturelle Räichtum vun Europa am ëffentleche Raum - also an de Schoulen, op de Geriichter, an der Verwaltung, an de Medien, an der Kultur, an am wirtschaftlechen a soziale Liewen - unzëerkennen an ze schützen.

„Eine Minderheitensprache überlebt nur dann, wenn sie überall und nicht nur zu Hause verwendet wird.“ (Quell: *Europäesch Charta fir Regional a Minoritéitssproochen*)

Och wa Lëtzebuerg net direkt vun dëser Charta betraff ass, well d'Land zënter 1839 seng sproochlech Eenheet huet (unité linguistique, Gilbert Trausch), sou ass si interessant virum Hannergrond vun de lëtzebuergeschsproochge Minoritéiten an Däitschland, an der Belsch, an a Frankräich.

Den Artikel 14 vun der Charta gesäit vir, datt déi verschidde Vertragslänner mat deene Länner, an deenen déi selwecht oder eng änlech Sprooch geschwat gëtt, bilateral oder multilateral Accorden ofschléissen, fir esou d'Kontakter tëscht de Leit, déi déi selwecht Sprooch schwätzen, ze favorisieren. Dëst gëllt fir d'Beräicher Kultur, Schoul, Informatioun a berufflech Ausbildung. Donieft muss d'grenziwwerschreidend Zesummenaarbecht um regionalen a lokalen Niveau am Intressi vun de regionalen a minoritäre Sproochen erlichtert ginn.

Interessant ass och, datt d'Belsch a Frankräich d'Charta net ratifizéiert hunn. An dësen 2 Länner gëtt et haut nach eng kleng lëtzebuergeschsproocheg Gemeinschaft, déi awer lues a lues riskéiert ze verschwannen. Nach virun 100 Joer war Lëtzebuergesch d'Hauptëmgangssprooch am Areler an Diddenewener Land. Dat ass haut net méi de Fall. Mir hunn awer vill Grenzgänger aus dëse Géigenden, déi zu Lëtzebuerg schaffen, wat e groussen Afloss op de Sproochgebrauch an eisem Land huet.

An deem Kontext wéilt ech der Regierung gär folgend Froe stellen:

1. Schon 2002 hat den deemolege Kulturminister an der Äntwert op eng parlamentaresch Fro vum 1. Februar 2002 gesot, datt Lëtzebuerg d'Iwwerliewe vun der Lëtzebuenger Sprooch am Ausland géing ënnerstëtzen. Mécht dës Regierung dat och? Wa jo, wéi a mat wat fir Mëttel?
2. Huet Lëtzebuerg schonn an Diskussiounen mat der Belsch a Frankräich de Sproochgebrauch vum Lëtzebuergeschen op hirem Territoire zur Sprooch bruecht? Ass d'Regierung gewëllt, dës ze maachen?
3. Ass d'Regierung gewëllt, Frankräich an d'Belsch dozou ze beweegen, d'*Europäesch Charta fir Regional a Minoritéitssproochen* ze ratifizéieren, wat och dem Lëtzebuergesche géif hëllefen?
4. Wéi huet de Lëtzebuenger Staat an de leschte 5 Joer d'Lëtzebuenger Sprooch baussent eise Landesgrenzen ënnerstëtzt?
5. Weess d'Regierung nach vun anere Länner, an deene Gemeinschaften existéieren, déi Lëtzebuergesch oder e Lëtzebuenger Dialekt gebrauchen, z.B. a Brasilien oder a Rumänien? Wa jo, férdert de Lëtzebuenger Staat eis Sprooch bei deene Gemeinschaften? Wann nee, firwat net?
6. Huet Lëtzebuerg scho bilateral oder multilateral Accorde mat den Nopeschlänner an deene Beräicher, wéi se am Artikel 14 vun der Charta virgeschriwwen ginn, fir de Kontakt tëscht Sprächer vum Lëtzebuergeschen aus verschidde Länner hierzestellen? Wa jo, a wat fir enge Beräicher a mat wat fir Länner? Wann nee, gedenkt d'Regierung der Opfuerderung vum Artikel 14 nozekommen? Wa jo, a wéi enger Form, a wéi enge Beräicher a mat wat fir Länner?
7. Wéi gedenkt d'Regierung am Intressi vun der Lëtzebuenger Sprooch déi grenziwwerschreidend Zesummenaarbecht um regionalen a lokalen Niveau ze gestalten? Sinn do schonn Initiative geplangt? Wa jo, wat fir eng?
8. Aner Länner wéi Frankräich investéieren vill Geld an Energie, fir hir Sprooch och am Ausland ze promovéieren. Si suergen z.B. och dofir, datt am Ausland franséisch Schoulen entstinn, esou wéi och zu Lëtzebuerg. Ass de Lëtzebuenger Staat gewëllt, sech op deene Plazen am Ausland, wou Leit wunnen, déi Lëtzebuergesch schwätzen oder Lëtzebuenger liewen, och esou ze engagéieren?
9. Huet Lëtzebuerg an de leschte Joren op iergendeng Aart a Weis Schoulen am Ausland gehollef, fir Lëtzebuergeschcoursen ze organiséieren? Wann nee, ass d'Regierung bereet, dat ze maachen, an ass si bereet d'Initiativ dofir ze iwwerhuelen?

Mat déiwem Respekt,



Fred Keup
Deputéierten